

Ladislav Babić

O lijepa, o slatka, o cenzuro!

Jako sam tolerantna osoba, Evo, primjerice, toleriram sebe do krajnjih granica, čak i kad drugima već idem na jetra. Nisu svi tolerantni poput mene, pa to nikako da razumijem. Kako je moguće prema istoj „stvari“ – to jest, meni – odnositi se na tako različite načine? Čak toleriram i sve što napišem te tu i tamo objavim..Objavio sam do sada dvije knjige poezije, od kojih je jedna odnijela i nagradu prerano preminulog „Diogenovog“ brata – „MaxMinusa“ - te jednu knjigu epistolarnog karaktera. Kako je poezija danas diljem restlova „Bivše naše“ tražena roba za kojom se svi trgaju, pa je čak i u nestašici njenoj traže ispod pulta ili opsjedaju švercere po buvljacima, odlučio sam u humanizmu svome urođenome malo pomoći poezijom nafiksanom pučanstvu iliti narodu. Stoga šaljem po primjerak dva svojih umotvorina narodnim knjižnicama širom štokavkog područja spomenute bivše, pa i svojim bliskim susjedima „Janezima“ sa kojima sam se oduvijek dobro razumijevao. Skoro sam zaboravio spomenuti, pišem – ili mi se barem tako čini – na „zajedničkom policentričnom standardnom jeziku“ (Kordić) kojim cijeli život blebećem i škrabam – „jeziku koji Srbi zovu srpskim a Hrvati hrvatskim“ (Krleža). Već ste daklem zaključili s kakvom konzervativnom dušom imate posla, sem toga totalnim antipoliglotom. Hrvatski, srpski, bosanski, crnogorski i slični jezici podjednako su mi nerazumljivi poput kineskog ili arapskog. No, vratimo se na temu. Hm, a koja je...aha... Daklem, široke sam, kao što se obično veli - slavenske duše – pa što da ne pomognem nesretnim ljudima

utažiti njihovu pjesničku glad i žeđ. Dobro, za kruh nek' se snalaze sami – ne mogu valjda knjižnici u *Visokom* ili *Osijeku* primjerice, slati kilu-dvije kruha na posudbu njihovim članovima (*rok vraćanja 2 tjedna, kazna po danu zakašnjenja 1Kn ili 0.1 KM – pazite da kruh vratite neumrljan ajvarom ili paštetom, s nenagriženim šnitama!*)? Em bi me čudno pogledavali na pošti kada bih slao hljeb u drugu državu (možda bi mi organizirali i „obavijesni razgovor“ na mili..., policiji i izvršili detaljnu rendgensku pretragu utrobe kruha, tko zna), a tek što bi rekli u spomenutom *Visokom* kada bi nakon dva tjedna (k'o da sam slao na *Mjesec*) od nepoznatog im pošiljatelja primili dvije tvrde gromade opeke – tako bi barem oni mislili. Poslije dvadesetak godina demokracije, pošta putuje upravo toliko puta sporije noli u „*onom mraku*“. Ja to savršeno shvaćam, poštari – zaslijepljeni svijetlom slobode – bezglavo lutaju, k'o muhe bez glave u traženju adrese primatelja. Pa kad konačno, nakon desetak dana moju knjigu isporuče kuda je i namijenjena, nitko sretniji od mene. Umetnem iza korica listić sa svojom e-mail adresom i molbom da mi dojavu kako su knjigu primili. Svoje evidencije i mirne duše radi, s obzirom da mi je poznato kako su poštari, a nadasve carinici (to vam je prvi glas da morate ispuniti carinsku deklaraciju za slanje jedne knjižice?) naprosto ljudi za literaturom, pa da se kome od njih ne zalijepi za prste, jelda. Neki mi javu srdačno zahvaljujući, od drugih ni glasa, te se uzdam u dragog *Boga* (zaštitnika *Hrvata*) da su „vrijednu donaciju“ uvrstili u elektronske kataloge i što je još važnije, postavili na svoje police da skupljaju prašinu u očekivanju pokojeg čitaoca.

Elem, poslao ja tako svoj književni prvijenac u svoje susjedstvo, zagorski gradić poznat po negdanjim rudokopima, po mesnoj industriji, a meni lično po tome što mi tamo živi bivša žena. Kadli, nakon nekog vremena vraća mi se pošiljka... Sad vas uvlačim u daljnji nastavak ove interesantne (niste još počeli slati protestnu notu, uredniku „*Diogena*“?) priče, preko moje reakcije na službenoj forumskoj stranici malog zagorskog mjestašca X:

13.1.2011-te godine, poslao sam X.ovoj knjižnici „Gustav Krklec“, kao *poklon*, 2 primjerka svoje netom izašle zbirke poezije „*PJESME (za iščezle krijesnice)*“, uz popratno pisamce:

„*Poštovani, Molio bih vas da na priloženu e-mail adresu potvrdite primitak primjeraka knjige koje sam vam poslao. Uz pozdrave i najbolje želje za 2011-tu godinu, Autor*“

Dva dana poslije, otvarana pošiljka mi se vraća, bez obrazloženja, s poštanskom naznakom „*ne prima*“. Na moj ironični komentar od 17.1. poslan e-mailom:

„*Poštovani, baš me zanima zašto ste vratili dvije donirane knjige pjesama - "Pjesme (za iščezle krijesnice...)" - bez obrazloženja. Vi ste jedina knjižnica u RH koja je to učinila. Je li tome uzrok krivo navedena adresa knjižnice, ili kriva "ideologija" pjesnika? Autor*“

odgovor također izostaje. Kažete ništa čudno, sem povrijeđene taštine autora koji ne može podnijeti odbijanje svog djela, te se sada na ovaj način žali? Ne bih rekao, ima sijaset čudnih stvari. Podimo redom:

1)

od 30-tak hrvatskih knjižnica ni jedna, sem vaše, nije *odbila* primljeni poklon.

2)

neke od njih – primjerice *NSB* iz Zagreba – poslale su mail zahvale:

„Poštovani gospodine, Vase knjige su stigle, s popratnim pisamcem koje je nekako završilo uz ove druge naslove. Doslo je do zamjene knjiga i adresa, ispricavam se. Zahvaljujem s postovanjem, K. G.“

(inače, *Zakon o knjižnicama* propisuje redovito, besplatno i ažurno dostavljanje – „*Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci*“ - 9 primjeraka svih tiskanih i netiskanih publikacija, odnosno knjižne i neknjižne, audiovizuelne i elektroničke građe)

3)

sad, možda je štos u tome da zakon obavezuje *NSB* ali ne i vašu knjižnicu. Možda su čak u *NSB*-u napravili iz primljenih knjiga lijepu vaticu za pečenje kestenja, tko zna?

4)

netko će reći da je pravo svake knjižnice da odbije knjige koje joj se ne sviđaju (uz zadržavanje u svom fundusu *Paveličeve* „*Liepe plavke*“, *Budakovih* „*Ognjišta*“ ili *Hitlerova* „*Mein Kampfa*“, recimo). No, je li pravo knjižnice – budimo direktniji, njene *ravnateljice* jer, sasvim očito, knjige mi nije vratila čistačica - da donosi apriorni sud o knjigama, umjesto da se to prepusti čitateljima? Očigledno, u *demonkraciji* – kako je ona zamišljena i natura ustanovi koja bi trebala biti javna i kulturna - jeste!

5)

daklem, tu smo – kod *kulture, demokracije i javnosti djelovanja*! Vrlo je ilustrativno da netko tko „prodaje“ uokolo „hrvatsku kulturu od stoljeća sedmog“, danas, u 21-om stoljeću, nema niti toliko kulture ophođenja da *pristojno* odbije *poklon*, te preuzima na sebe demokratsko pravo čitatelja da sam odlučuje o kvaliteti knjige, a time (ne)posredno uzurpira javnost rada ustanove koju zastupa.

6)

uostalom, ne uči li narodna mudrost da se „*poklonjenom konju ne gleda u zube*“ – čak i kad ne znaš jahati?

7)

konačno, zašto je knjiga – dovoljno dobra *NSB-u* i tridesetak drugih hrvatskih knjižnica, nepoželjna vašoj? Možebitnih razloga je više – mogu o njima tek nagađati - a odgovor možda leži i u njihovoj kombinaciji:

a) knjiga je štampana u Srbiji (jer autor niti je nacionalist, niti je u materijalnom stanju biti krava muzara hrvatskih tiskara)

b) možda razlog leži u autoru poznatoj osobi koja se kreće tzv. „*X-ovim pjesničkim krugom*“, te je kao takva, sasvim izvjesno, poznata i ravnateljici knjižnice

c) možda je razlog u pjesmi koja izravno apostrofira „*ZNA SE*“ stranku, glede događaja o kojem su pisale sve hrvatske novine.

d) možda razlog leži u kvaliteti poezije koja se ne sviđa gospođi ravnateljici, što ne bi trebalo imati nikakve veze sa prosudbom čitatelja – barem u demokratskim i otvorenim društvima kakvo hrvatsko (još) nije. Možda ona preferira Pavelića, Budaka i Hitlera pred nekim međimurskim „nadobudnežem“? (usput, pjesme rečenog nadobudneža nalaze se u zbirkama objavljenima u Hrvatskoj, Srbiji i BiH gdje mu, doduše, nitko nije dodijelio „nobelovu nagradu“, no niti je imao omalovažavajući stav prema njegovim pjesmama.

Sve u svemu, da ne duljim – želite li u X, ne „prodavati“ već imati otvoreno, demokratsko društvo, što prije se riješite navodno stručnih službenika one vrste koji na sebe preuzimaju tumačenje i provođenje najočitijih demokratskih principa. A ja? Kao što znate „*nitko nije prorok u svome selu*“. Vaš grad doduše nije *moje*, ali je svakako selo prema kriterijima koje promovira ravnateljica njegove knjižnice i čitaonice. Želite li zaista biti takvi? Pouka?

Moje su pjesme trajne, ravnateljica je samo do smjene – vlasti ili svoje - umirovljenja ili odlaska s ovog svijeta. Preporučujem vam što prije provesti ono prvo!

P.S.

Odgovor ravnateljice, posebno glede kvalitete mojih pjesama, me ni najmanje ne zanima. Barem tako dugo dok one ne budu (upravo kao i njen rad) javno dostupne provjeri i prosudbi kvalificiranijima od nje. Javnosti, odnosno - *čitateljima!*

Kako je forumska stranica grada izuzetno posjećeno mjesto (u 2 godine moju reakciju je čitala je 1 osoba, vjerojatno ravnateljica rečene knjižnice koju sam mailom uputio na nju) a u međuvremenu je ukinuta, rekoh sebi: „*Ajd, prošo voz – ostavi se ti jalova posla*“. I suvremeni cenzori stekli su neke nove spoznaje – više se knjige ne spaljuju, komiteti ne raspredaju o njima, ne stavljaju se na neki formalni *Index Librorum Prohibitorum*, no poneki ljudi drže još neformalne indekse u svojim glavama. I kud baš ja da nabasam na takvoga! Pa tako, zaboravivši (gotovo; što ćeš, samoljublje je podmukla guja) na ovu epizodu, nastavih slati knjige u druge gradove koji – činilo mi se – nisu to samo po imenu. Nitko mi više nije vraćao knjige, na mnogo mjesta bile su katalogizirane (eh, kad ti je to, umjesto čitanosti, postao neki kriterij „uspješnosti“!) a moje je srce raslo, duša plovila na sve višim plimnim valovima. U međuvremenu, izdao sam i drugu (onu nagrađenu) zbirku pjesama, pa k'o rekoh – 'ajde je poslati tragom prve (osim u ono zagorsko mjestašce), možda knjižnice otvore i posebni odjel posvećen meni. Pa pošaljem ja dva primjerka i u svoju *Metropolu* kamo sam pred pola godine slao i prvu zbirku – *Knjižnicama grada Zagreba*. Doduše, nisu me obavijestili o

primitku ali što ćeš – metropola je to, posla preko glave, jednostavno ljudi zaboravili. Negdje jesenas, obradovah se mailu rečene biblioteke: „*Aha sjetili me se, pa zahvaljuju na donaciji novih knjiga. Baš lijepo od njih!*“. Kadli, ono:

„*Poštovani gospodine Babić, primili smo dva primjerka Vaše knjige pjesama "Odlazak". Knjige nećemo uvrstiti u naš fond pa Vas molim da nam javite na koju adresu ih možemo vratiti. S poštovanjem M. Š. Koordinator službe nabave građe Knjižnice grada Zagreba*“

Ne volim se pretjerano s rogatim bosti, pa im pošaljem svoju adresu. 'Ajde de, barem su onu prvu zbirku od prije šest mjeseci stavili na svoje police. Ova druga valjda ne zadovoljava njihove kriterije, a to što ju je nagradio internacionalni žiri *MaxMinusa* - ta, valjda se ljudi malo našalili; ionako je to (bio) satirički časopis. Nakon nekoliko dana stiže poštar (unutar „*Lijepa naše*“ to funkcionira brže nego prema van!) noseći vraćeni paket, ali dvaput deblji no sam im ga poslao. Uzbuđeno otvorim, kad ono – ne samo da su vratili dvije netom poslane knjige, nego i one koje su primili prije više od šest mjeseci! Da puno ne filozofiram, reći ću samo da mi je glavom preletjela misao: *A da im nisam slao posljednju donaciju, što bi bilo sa onom prvom? Nit' bi je vratili, niti bi je uveli u svoj knjižni fond, niti bi... A što bi?* Papir ni po dimenzijama ni po kvaliteti nije ni za zamatanje povrća, niti da si obrišeš stvar pozadi pupka, nit možeš pristojnu vaticu njime naložiti. *Hrvatska* je inače, početkom devedesetih bila poprište knjigocida – o tome možete naći tekstove i na internetu ili u starim časopisima ako ste ih sačuvali. Počelo je (još i prije rata) protjerivanjem ćirilice s javnih mjesta - poput željezničkih i autobusnih kolodvora, uklanjani su dvojezični natpisi gradova, a onda se preselilo u školske i gradske knjižnice gdje su pravovjerni ravnatelji itekako vodili brigu da se čitatelji

ne inficiraju „bolesnim“ pismom (u velikom dijelu povijesti podjednako hrvatskim kao i srpskim). Nisu se uklanjali samo nepoćudni ideološki autori, već i znani domaći pisci (čak i oni svjetskoga glasa) akoli su imali samo jedan feler – krivi „gen nacionalnosti“. Sjećam se kako mi je sin, tada gimnazijalac, pričao o kontejnerima punim nepoćudnih knjiga koji su se ravno iz škole odvozili na otpad. Dio te atmosfere opisao sam prijatelju i u svojoj epistolarnoj knjizi:

„Jedva sam čekao da pobjegnem iz Zagreba. Ulice pune uniformi, u knjižarama rasprodaja srpske literature. Knjiga priča Desanke Maksimović - 76 HRD (HRvatskih Dinara - zasada jednako bezvrijednih k'o YUD). Kupio sam "Praktikum iz biofizike", knjigu od oko 250 strana kvalitetnog papira, zajedničko izdanje zagrebačkog i beogradskog izdavača iz 1989. g. za 36 HRD. Toaletni papir dođe oko od 40 HRD. Mizerija!“

I dan danas traje to čišćenje knjižnica na ponešto „civiliziraniji“ način – kad se pojavi hrvatsko izdanje knjige, druge se stavljaju u otpis te ih možete dobiti bilo badave, bilo po cijeni od 5-10 Kn. Imaju li moje knjige nepoćudni sadržaj ili još uvijek „veliki domoljubi“ dobe frasa kad vide na kojem jeziku su pisane (što izričito navodim u biografiji autora na kraju knjige), ne znam. Uostalom, svejedno mi je. Ljudi ionako izumiru brže od knjiga. Ako su, nakon dva i pol tisućljeća do nas stigli fragmenti *Epikura, Platona, Aristotela, Eshila,...*, nadam se da će se i pokoja moja stranica održati – barem do neke slijedeće, razumnije generacije. Nisam badava prvu zbirku naslovio „*PJESME (za iščezle krijesnice...)*“. Nadu mi daje spoznaja da se one ipak, malo-pomalo vraćaju. Niti su sve iščezle, niti izumrle - možda se samo malo pritajile dok ne završi orgija luđaka na našem zajedničkom „brodu“. A onda možda opet zaplovimo punim jedrima, u bolju budućnost!

PR
DIOGEN pro kultura
<http://diogen.weebly.com>